
[2021-41-RE](#)

Causa 2021-41-RE

(Comunitat de propietaris de l'edif. Estany Blau c/ Derco Import-Export, SL)

Número de registre 378-2021. Recurs d'empara

Sentència del 12 d'octubre del 2021

BOPA núm. 109, del 20 d'octubre del 2021

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 20 de maig del 2021, per la representació processal de la comunitat de propietaris de l'edifici Estany Blau, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 13 de novembre del 2019, dictat per la Secció d'Execucions Civils de la Batllia, i, contra l'aute del 30 d'abril del 2021, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs, i que restableixi la part recurrent "*en la integritat del seu Dret, i amb aquesta finalitat, l'Hble. Batlle haurà d'executar immediatament la sentència dictada en el seu dia, contra els béns immobles de la societat Derco Import-Export, SL situats en l'Edifici Estany Blau, a les costes de l'esmentada societat i contra els esmentats béns immobles, i liquidant íntegrament el deute amb la Comunitat de Propietaris*". Així mateix, demana que es declari que la comunitat de propietaris recurrent té dret a ser indemnitzada, fent especial menció a les despeses d'advocat i de procurador en les diferents vies;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 14 de juny del 2021, que va admetre a tràmit el recurs d'empara 2021-41-RE sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 5 de juliol del 2021, pel Ministeri Fiscal;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 14 de juliol del 2021, que va acordar concedir el benefici de defensa i assistència tècnica lletrades gratuïtes a la societat Derco Import-Export, SL;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'11 d'agost del 2021, per la representació processal de la societat Derco Import-Export, SL;

Vistes les conclusions formulades per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 27 de maig del 2013, mitjançant sentència, la Batllia va estimar substancialment la demanda formulada per la comunitat de propietaris de l'edifici Estany Blau contra la societat Derco Import-Export, SL i va condemnar aquesta darrera a satisfer a l'agent les despeses de copropietat degudes, la penalització per retard, els interessos legals i les despeses processals causades.

1.2. En el marc de l'execució d'aquesta sentència, la Secció d'Execucions Civils de la Batllia va delegar els actes d'execució a un dels saigs, referents a la subhasta necessària fins a la liquidació del deute de les unitats immobiliàries situades a l'edifici Estany Blau.

1.3. Iniciada l'execució, la saig designada va constatar l'existència, des del 15 de maig del 2014, d'uns embargaments travats contra els immobles objecte de subhasta.

1.4. La saig va sol·licitar a la batlle instructora de la causa penal l'autorització per subhastar els béns immobles esmentats per tal de liquidar el deute establert en la causa civil a favor de la comunitat de propietaris.

1.5. El 4 d'abril del 2019, la Batllia d'Instrucció va estimar parcialment aquesta petició, autoritzant la venda en pública subhasta dels béns esmentats, però denegant que l'import de la subhasta fos destinat a satisfer el deute envers la comunitat de propietaris, ja que aquest havia de quedar a disposició de les parts per tal que tots els interessats poguessin ser escoltats, d'acord amb el procediment establert a l'article 70 del Codi de procediment penal, en el marc del qual es decidiria el destí dels actius amb plenes garanties d'audiència i de contradicció.

1.6. La comunitat de propietaris de l'edifici Estany Blau va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 4 de setembre del 2019, el Tribunal de Corts va desestimar aquest recurs i va confirmar la decisió de la batlle instructora.

1.7. En virtut d'aquestes decisions, el 16 d'octubre del 2019, la Secció d'Execucions Civils de la Batllia va requerir la comunitat de propietaris recurrent per tal que manifestés si estava disposada a fer-se càrrec de les costes derivades de l'execució de les unitats immobiliàries en litigi, tenint en compte les condicions establertes per la jurisdicció penal.

1.8. El 6 de novembre del 2019, la comunitat de propietaris recurrent va presentar un escrit en què sol·licitava al batlle encarregat de l'execució que revoqués i deixés sense efecte la delegació de les subhastes efectuades a favor de la saig i que procedís a realitzar les subhastes directament, de forma que aquesta part obtingués allò que va ser dictat per la jurisdicció civil "*amb independència de l'existència de tot altre procediment de caràcter civil o penal, i/o del destí dels romanents que hi*

pugui haver a resultes de les subhastes dels béns una vegada satisfets els drets de la Comunitat de Propietaris, garantint el Dret a la jurisdicció contemplat a l'article 10 de la Constitució".

1.9. El 13 de novembre del 2019, la Secció d'Execucions Civils de la Batllia va acordar l'arxivament provisional de les actuacions relatives a l'execució.

1.10. La comunitat de propietaris va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 30 d'abril del 2021, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què estimava parcialment aquest recurs, revocant la decisió d'arxivament provisional i disposant la continuació del procés d'execució iniciat, tot i considerar que respecte de l'execució forçosa sobre els immobles que integren la comunitat de propietaris "*i sempre i quan la part executant ho interessi, s'haurà de desenvolupar seguint escrupolosament les pautes establertes per la jurisdicció penal*".

1.11. El 20 de maig del 2021, la representació processal de la comunitat de propietaris de l'edifici Estany Blau va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 13 de novembre del 2019, dictat per la Secció d'Execucions Civils de la Batllia, i, contra l'aute del 30 d'abril del 2021, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la comunitat de propietaris recurrent

- La part recurrent en empara estructura el seu recurs en diferents motius. En primer terme, considera que una vegada dictada una sentència estimatòria a favor seu, no ha obtingut satisfacció d'allò que se li devia -75.287,58 €- sinó que veu com el deute s'incrementa any rere any, afegint que l'argument per no portar a terme l'execució s'estableix per part de la jurisdicció ordinària en l'existència d'embargaments en un procediment penal en fase de diligències prèvies tratat el 15 de maig del 2014 -vuit mesos més tard que la demanda d'execució de la sentència civil-, així com en el principi "*le pénal tient le civil en l'état*". Afirmar que el dret a la jurisdicció no solament implica el dret a obtenir una resolució judicial, sinó també el dret a l'execució de la resolució dictada. S'impedeix executar una sentència civil amb una clara desproporció entre la motivació legal -l'aplicació dels productes de l'execució a favor dels actors del procés penal- i els interessos sacrificats -la satisfacció del dret de la comunitat de propietaris. També al·lega que la decisió de la jurisdicció ordinària és antieconòmica, atès que la no realització del bé implica l'augment del deute, alhora que deprecia el valor dels immobles, de manera que converteix la resolució en desproporcionada i en irracional. I, encara més, la resolució de la Sala Civil obliga, segons la diligència del saig, a que la comunitat de propietaris pagui les despeses d'execució.

- En segon terme, entén que el 20 de setembre del 2013 (és a dir, fa més de 7 anys i mig) va obtenir una sentència estimatòria de les seves pretensions en la via civil i la seva manca d'execució, així com l'estat del procediment penal que manté els embargaments tratats i que es troba encara en fase de diligències prèvies, després de 9 anys, vulneren el dret a un judici de durada raonable. Considera que d'acord amb els paràmetres per valorar la dilació indeguda (complexitat processal, actuació de les parts, el temps i l'activitat dels tribunals) tant la causa penal, com la causa civil vulneren el dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

- En tercer terme, sosté que la vulneració dels drets constitucionals ha de ser objecte d'indemnització, i s'ha d'incloure aquest dret per la denegació de l'execució i per la dilació indeguda, amb menció de les despeses d'advocat i de procurador esmerçades per la comunitat de propietaris en els recursos d'apel·lació davant la Sala Civil i en aquesta empara.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs, i que restableixi la part recurrent en la integritat del seu Dret.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Civil revoca la decisió d'arxivament provisional acordada per la Batllia, ja que s'han de tenir en compte dues decisions jurisdiccionals, dictades en dos ordres jurisdiccionals diferents: penal i civil, que es projecten sobre les mateixes unitats immobiliàries i que són incompatibles entre si, sent preferent la mesura penal, adreçada a garantir l'eventual comís (article 70 del Codi penal) i imposant-se aquesta a l'execució singular civil.

- Estima que l'arxivament de l'execució no es pot acordar, ja que l'execució només finalitza amb la complerta satisfacció del creditor que executa, no obstant això, considera que cal seguir les pautes establertes per la jurisdicció penal.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

El Ministeri Fiscal demana la desestimació del recurs d'empara per les raons següents: manifesta que ni la jurisdicció penal ni la Sala Civil impedeixen procedir a l'execució de la sentència estimatòria de la comunitat de propietaris: no obstant això, entén que a l'empara de l'article 116 del Codi de procediment penal, dins de les disposicions necessàries per assegurar la conservació en bon estat dels béns embargats, es podrien encabir les despeses generades per l'immoble embargat.

2.4. Argumentació de la societat Derco Import-Export, SL

- L'administradora de la societat Derco Import-Export, SL, en situació de fallida, exposa que comparteix els motius del recurs d'empara adduïts per la part recurrent.

- Així, sustenta que no és admissible que per la manca d'actuació dels tribunals i per la durada excessiva dels procediments, encara no s'hagi resolt aquesta qüestió i es causin perjudicis a les parts implicades.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que admeti el seu escrit d'al·legacions.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i que no

vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. El primer motiu del recurs d'empara que s'ha de resoldre és l'eventual vulneració del dret a la jurisdicció (article 10 de la Constitució) pel fet de no procedir a l'execució dels pronunciaments judicials favorables a la comunitat de propietaris recurrent, sent la resolució judicial de la Sala Civil desproporcionada, antieconòmica i irracional.

Assisteix la raó a la part recurrent en empara quan afirma que el dret a la jurisdicció no inclou solament el dret a obtenir una decisió per part dels òrgans jurisdiccional, sinó també el d'obtenir l'execució d'aquesta decisió, ja que és aquesta darrera dimensió, excepte en les resolucions declaratives, aquella que satisfà plenament el dret subjectiu de la part que ha vist acollides les seves pretensions.

Tanmateix, en aquest cas no s'ha produït una denegació de l'execució, sense perjudici d'analitzar després l'eventual dilació indeguda que hagi pogut tenir lloc, així com la projecció de les conseqüències d'aquesta. En efecte, concorren sobre unes mateixes unitats immobiliàries resolucions dictades per ordres jurisdiccional diferents: el penal, que té subjectes a trava d'aquests immobles en el marc d'unes diligències prèvies per garantir l'eventual comís, i el civil, que estima la demanda de la comunitat de propietaris i possibilita, en la fase d'execució, la realització forçosa dels béns per satisfer el dret subjectiu de la comunitat de propietaris. I, és aquesta dualitat de pronunciament sobre unes mateixes unitats immobiliàries -com explica encertadament la Sala Civil- la circumstància que exigeix a la jurisdicció ordinària, de conformitat amb els criteris de preferència entre jurisdiccions, establir els criteris per poder procedir a l'execució.

I això és precisament allò que efectua l'acte impugnat de la Sala Civil. En efecte, la Sala Civil permet que, a instància de la comunitat de propietaris, es pugui portar a terme l'execució forçosa de les unitats immobiliàries, però d'acord amb les salvaguardes establertes per la jurisdicció penal, atesa la seva preferència jurisdiccional, de conformitat amb els criteris de prelació de crèdits establerts per la jurisdicció ordinària.

3.3. Des d'aquesta òptica, la decisió de la Sala Civil no es pot considerar antieconòmica, ja que permet la realització dels béns, ni irracional ni desproporcionada, atès que possibilita la realització forçosa dels immobles, però restant el producte obtingut adreçat a cobrir les responsabilitats penals, de caire preferent, i, en el seu cas, les civils.

Finalment, quant a les costes de l'execució processal, aquesta esdevé una qüestió que ha de ser resolta per la jurisdicció ordinària i, eventualment, si la realització del valor comporta suportar les despeses processals per part de l'actora, sense que existeixi cap mecanisme de restitució, la decisió jurisdiccional que ho estableixi podrà ser analitzada en el seu moment respecte de la seva conformitat amb el dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució. Però, en aquests moments, davant la decisió del batlle de requerir a la comunitat de propietaris respecte de la seva disposició a fer-se càrrec de les costes de l'execució, i davant l'oposició d'aquesta i l'arxivament de l'execució posterior dictat pel batlle, la Sala Civil va decidir revocar aquest arxivament, sense preveure res respecte de les costes de l'execució, les quals hauran de seguir el règim legal previst.

3.4. El segon motiu del recurs s'adreça a denunciar la vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

La jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional ha establert quins són els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable (veg.

entre d'altres, les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre del 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE-, del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE, del 13 de juliol del 2020 -causa 2020-19-RE- i, del 16 de novembre del 2020 -causa 2020-60-RE).

I aquesta doctrina del Tribunal Constitucional s'alinea amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (veg. la sentència del 13 de juliol de 1983, recaiguda en el cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa, així com la sentència del 27 de juny del 2000, recaiguda en el cas Frydlender c/ França).

3.5. La concreció de la durada "*raonable*", com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals (veg. les sentències del 25 de maig del 2007 -causa 2007-2-RE- i del 10 d'octubre del 2016 -causa 2016-8-RE), d'acord amb les peculiaritats del cas concret (veg. la sentència del 15 de desembre del 2014 -causa 2014-23-RE).

3.6. Si traslладem les consideracions anteriors al cas actual, es poden obtenir les conclusions següents.

En l'àmbit penal, la comunitat de propietaris s'ha vist perjudicada per la trava que afecta a les unitats immobiliàries que vol executar, ja que aquestes són objecte d'una mesura adreçada a garantir l'eventual comís. Doncs bé, les diligències prèvies 3102384/2012 van donar lloc a l'embargament travat el 15 de maig del 2014, encara que semblaria, segons l'acte del Tribunal de Corts del 4 de setembre del 2019, que sobre els immobles ja pesava una prohibició de disposar. De les dades facilitades no s'aprecia una complexitat processal que per la natura de les diligències -prèvies- pugui justificar una instrucció que dura prop de 10 anys i que subjecta els béns a la trava referida durant aquest temps.

I, en l'àmbit civil, s'ha de concloure també a l'existència d'una dilació indeguda, ja que no existeix complexitat processal en l'execució de la sentència del 27 de maig del 2013 i aquesta no s'ha desenvolupat fins a la delegació de l'execució al saig el 2018. La part recurrent en empara ha estat proactiva per aconseguir l'execució dels seus pronunciaments favorables, mentre que el temps per executar no es pot considerar raonable, atesa la fase d'execució de pronunciaments jurisdiccionals i el temps que s'ha d'esmerçar en aquesta tasca.

En definitiva, tant la jurisdicció penal com la civil han infringit i vulnerat el dret de la part recurrent a un judici de durada raonable.

3.7. En darrer terme, la part recurrent sol·licita la indemnització pel seu dret a la vulneració d'un judici de durada raonable i concreta un seguit de conceptes. Aquest Tribunal Constitucional ja ha indicat en altres ocasions que la determinació i la quantificació de la indemnització correspon, conforme a l'ordenament andorrà, al Ple del Tribunal Superior de Justícia, d'acord amb l'article 10 de la Llei qualificada de la Justícia:

"1. Sense perjudici de les responsabilitats personals dels qui els causin, l'Estat repararà els danys originats per error judicial o pel funcionament anormal de l'Administració de Justícia, salvat en els casos de força major.

2. El dany al·legat haurà d'ésser sempre cert i efectiu, avaluable econòmicament i individualitzat en

relació a una persona o grup de persones. La simple revocació o anul·lació de resolucions judicials no pressuposa per ella mateixa dret a indemnització.

3. L'acció per al reconeixement de l'error judicial o de l'anormal funcionament de l'Administració de Justícia i per a l'eventual avaluació del dany, s'haurà d'instar davant del Ple del Tribunal Superior de Justícia, dins del termini improrrogable de tres mesos, comptadors des del dia en què es pugui exercitar".

No obstant aquesta competència del Ple del Tribunal Superior de Justícia, en un cas com aquest s'ha d'afirmar que correspondrà valorar a aquest òrgan si la impossibilitat o la dificultat de realitzar els immobles, en la fase d'execució civil, es deu o no al retard de l'execució imputable a la jurisdicció civil (com succeiria si la trava penal no s'hagués produït en el cas d'una execució civil diligent) donat que en aquest darrer cas, la indemnització pel funcionament anormal haurà de cobrir el dany efectiu que s'ha generat, amb la possibilitat d'incloure el preu deixat d'obtenir en la realització del valor.

3.8. L'estimació en part del recurs d'empara justifica la no imposició de les costes relatives a aquest, segons allò que disposen els apartats 3 i 4 de l'article 92 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el primer motiu del recurs d'empara, consistent en la vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució.
2. Estimar el segon motiu del recurs d'empara, relatiu a la vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.
3. Declarar que la comunitat de propietaris de l'edifici Estany Blau té dret a ser rescabada pels danys soferts per la dilació indeguda.
4. No efectuar imposició de les costes en relació amb aquest recurs d'empara.
5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la comunitat de propietaris de l'edifici Estany Blau, a la representació processal de la societat Derco Import-Export, SL, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 12 d'octubre del 2021.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Jean-Yves Caullet
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau